

Bengtsfors
kommun

Dals-Eds
kommun

Färgelanda
kommun

Melleruds
kommun

Åmöls
kommun

Innehåll

A	STYRANDE DOKUMENT	2
B	INTERVJUER	3
C	SAMVERKAN	4
D	INFORMATIONSSÄKERHETSPOLICY	11
E	GEOGRAFISKA INFORMATIONSSYSTEM (GIS)	14
F	PROCESS FÖR INFÖRANDE AV NYA APPLIKATIONER	15
G	HANDLINGSPLAN	17

A Styrande Dokument

I respektive kommun finns idag ett antal strategiska dokument inom IT-området. Av denna bilaga framgår vilka de är samt i vilken utsträckning den gemensamma IT-strategin för Dalslandskommunerna ersätter eller kompletterar de befintliga styrande dokumenten.

Namn	Datum	Kommun	Kommentar
IT och ADB Strategi för Åmåls Kommun	1994-10-21	Åmål	Ersätts
Förslag till IT-Säkerhetspolicy	1997-04-14, beslutad 1997-05-15	Åmål	Det mesta är fortfarande giltigt.
Regelverk avseende etiska och praktiska frågor för medarbetare i Bengtsfors kommun	2003-08-27	Bengtsfors	Delvis överlapp med denna IT-strategi
IT-strategi	2000	Färgelanda	Ersätts

Dessutom finns ett antal rutinbeskrivningar och riktlinjer, vilka ej tas upp här.

Bengtsfors
kommunDals-Eds
kommunFärgelanda
kommunMelleruds
kommunÅmål
kommun

B Intervjuer

Före framtagningen av den gemensamma IT-strategin för Dalslandskommunerna har ett stort antal intervjuer genomförts med representanter för olika delar av verksamheten och flertalet ledningsfunktioner. Tabellen nedan visar vilka funktioner/personer som har intervjuats.

Funktion	Bengtsfors	Dals-Ed	Färgelanda	Mellerud	Åmål
IT-chef		Kenneth Sundström	Jonas Berggren	Björn Lindquist	Björn-Olof Johansson
Kommunchef	Solveig Andersson	Peder Koldeus		Ingmar Johansson	Susanne Korduner
Skolchef	Monica Axelsson	Jan Gustafsson	Per Bäckström		Roger Westman
Socialchef	Susanne Erixon	Gunilla Bengtsdotter	Mats Jalmarsson	Henry Einerstedt	Gunilla Bexelius
Tekniska/GIS	Per-Evert Granlund	(Claes Hellberg) Eva Karlsson		Karl-Erik Lundkvist	Magnus Sahlin
Info-ansvarig	Ida hammar/Anna Sandström	Karin Struts, Kristian Nilsson	Marianne Martinsson	Bo Carlén	Jan-Erik Lundin
Ekonomichef	Sten-Inge Lilja	Christer Pettersson	Magnus Claesson	Björn Lindquist	Roy Björck
Kanslichef	Saknas	Saknas	Marianne Martinsson	Saknas	Kenneth Olander
Säkerhetschef	Per-Evert Granlund	Saknas	Saknas	Bo Carlén/Karl-Erik Lundkvist	Mats Johansson
Samhällsplan, Ekolog, Räddningschef	Saknas	Saknas		Saknas	Laila Nilsson
IT-Tekniker	Lennart Larsson, Martin Nilsson	Thom Fäldt	Henrik Lindhe,	Lars-Åke Joelsson, Krister Mårtensson	Pontus Karlsson, Joakim Svensson, Ingvar Gustafsson
Kultur och Service			P-O Johansson (Gatukontoret)		

C Samverkan

C.1 Inledning

Mellan Dalssländs kommuner finns en väl etablerad tradition av samverkan.

Kommunerna samverkar inom en mängd områden och i olika former :

- Inköpsamverkan
- Elektronisk handel (f.n. lågt utvecklad)
- Möten kommunchef
- Möten ekonomichefer, personalchefer, förvaltningschefer
- Nätverk med förvaltningsekonomer
- Möten IT-tekniker

Samverkan kan vara teknisk eller administrativ och ger såväl kvalitativa som kostnadsmässiga fördelar. För samverkan inom IT-området finns följande tydliga besparingspotentialer:

- Inköpsfördelar; lägre licenskostnader, bättre förhandlingsläge, minskade administrationskostnader
- Sänkta kostnader för IT-personal (lägre belastning)
- Sänkta kostnader för verksamheterna, genom samordnat systemägande och systemansvar
- Lägre kostnader för fysisk utrustning (servrar, etc)
- Lägre kostnader för ledningsfunktioner (samordnat systemägande och/eller verksamhetsansvar)
- Skapar förutsättningar för GIS-tillämpningar och andra former av integration mot bakomliggande system

Andra, mer kvalitativa effekter, är exempelvis:

- Ökad/fördjupad kompetens inom kommunerna
- Ökad kvalitet i IT-stödet för verksamheterna, bättre system och bättre säkerhet
- Ökad kvalitet i IT-supporten för verksamheterna, högre kompetens och tillgänglighet på supportpersonal
- Kommunen blir en mer attraktiv arbetsgivare

- Minskad sårbarhet vid sjukfrånvaro, semester och dylikt

Det finns även potentiella problem vid samverkan:

- Merarbete – samordning innebär ett merarbete, åtminstone initialt.
- Längre ledtid vid upphandling och införande
- Mindre anpassat till speciella behov i den enskilda kommunen.
- ”Smalare” kompetens vid ökad specialisering (tunnelseende, mindre bredd, tråkigare arbetsuppgifter)
- Fördelnings- och prioriteringsproblem
 - Upplevda orättvisor, t.ex. vid kostnadsfördelning
 - Kommuner kan prioritera olika mellan vilka områden som skall satsas på
- Samverkan mellan Dalslandskommunerna kan komma i konflikt med samverkan med andra kommuner.

C.2 Faktorer att beakta vid samverkan

Följande skall beaktas vid samverkan:

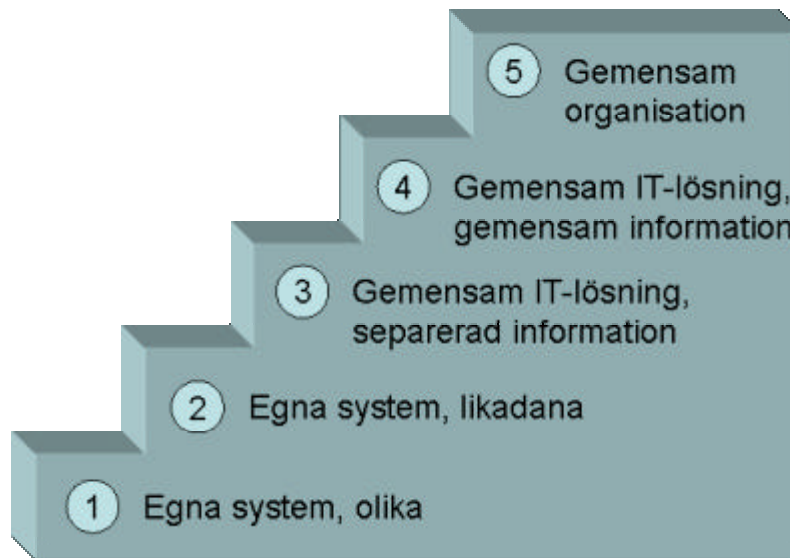
- **Tydliga regler** kring villkoren för samarbete
 - **Omfattning** – vilka kommuner omfattas av den aktuella samverkan
 - **Område** – inom vilket område gäller den aktuella samverkan
 - **Lägsta nivå** – vilken är den lägsta gemensamma nivå som alla samverkande kommuner måste uppnå
 - **Högsta nivå** – vid vilken högre nivå kan en kommun inte längre anses följa överenskommelsen om samverkan
 - **Tid** – hur länge skall överenskommelsen om samverkan gälla
- **Tydlig dokumentation** kring fattade beslut
- **Tydliga driftsavtal** som definierar leveransåtagande, servicenivåer och dylikt.

C.3 Nivåer för samverkan

Det är möjligt att samverka på flera olika sätt med olika krav på integrering av system (IT-utrustningar, tekniska stödsystem och applikationer) och verksamheter. Högsta

graden av samverkan är när förvaltningar slås samman och drivs som en gemensam organisatorisk enhet på alla Dalsslands kommuner. En låg grad av samverkan uppnås om man begränsar den till samordning av inköp av system så att man använder samma teknik i de olika kommunerna :

Nedan beskrivs översiktligt nivåerna för samverkan och de förväntade vinsterna och problemen som kan uppstå.

C.3.1 Nivå 2 : Egna system, men likadana

En form av samverkan på IT-området är att förvaltningar i Dalslandskommunerna väljer en likadan IT-lösning. Varje kommun har sin egen IT-lösning, men den bygger på samma produkt som i de andra kommunerna. Den information som lagras kan ha likadan struktur på samtliga kommuner eller så kan kommunspecifika strukturer tas fram.

Kostnaden för IT-personal blir lägre då det blir färre antal olika system att ta hand om. Arbetet underlättas även för IT-personalen då arbetsrutinerna och användningen av IT blir mer likartad i kommunerna. Om de olika kommunerna har valt att ha olika struktur på informationen underlättas inte arbetet för IT-personalen i samma omfattning då olika problemställningar kan uppkomma i de olika kommunerna.

Verksamheten kan sänka sin egen kostnad för IT genom att man kan reducera antalet personer som arbetar med systemägarfrågor och systemansvar. En av kommunerna kan ta på sig expertrollen för ett visst system och stötta de andra kommunerna i både systemägarfrågor och systemansvar.

En likadan IT-lösning i varje kommun ger inköpsfördelar med bättre förhandlingsläge och minskade administrationskostnader vid inköp och förvaltning.

Det finns en möjlighet att få viss stordriftsfördel genom att IT-enheterna kan samverka om driften av systemen. Kunskapen om systemen kan koncentreras till ett par personer i stället för att fem personer behöver vara kunniga på var sitt system.

Genom att man har likadana applikationer på motsvarande förvaltningar i de olika kommunerna underlättas införandet av GIS-tillämpningar. Integrationen av GIS-lösningar behöver inte göras en gång per kommun för en viss funktion om de olika kommunerna använder samma struktur på informationen i applikationen. Om kommunerna har valt olika struktur på informationen underlättas arbetet med GIS-integration inte i samma omfattning.

C.3.2 Nivå 3 : Gemensam IT-lösning med separerad information

En form av samverkan på IT-området är att förvaltningar i Dalslandskommunerna väljer en gemensam IT-lösning där IT-lösningen har stöd för att separera informationen mellan kommunerna. Varje kommun har sin egen information och eventuellt sin egen struktur på informationen.

Verksamheten kan sänka sin egen kostnad för IT genom att man kan reducera antalet personer som arbetar med systemägarfrågor och systemansvar.

En gemensam IT-lösning ger inköpsfördelar med lägre licenskostnader, bättre förhandlingsläge och minskade administrationskostnader vid inköp och förvaltning. Krav på att systemet skall kunna hantera flera olika oberoende informationsdomäner kan dock medföra att kostnaden för systemet är högre än motsvarande system som endast hanterar en informationsdomän.

Kostnaden för IT-personal blir lägre då det blir färre antal system att ta hand om. Arbetet underlättas även för IT-personalen då arbetsrutinerna och användningen av IT blir mer likartad i kommunerna. Om de olika kommunerna har valt att ha olika struktur på informationen underlättas inte arbetet för IT-personalen i samma omfattning då olika problemställningar kan uppkomma i de olika kommunerna.

Det finns en möjlighet att få stordriftsfördelar genom att antalet servrar minskar. Om det förr behövdes fem servrar för en viss funktion kan man i en gemensam IT-lösning klara sig med en eller två servrar.

Genom att man har likadana applikationer på motsvarande förvaltningar i de olika kommunerna underlättas införandet av GIS-tillämpningar. Integrationen av GIS-lösningar behöver inte göras en gång per kommun för en viss funktion om de olika kommunerna använder samma struktur på informationen i applikationen. Om kommunerna har valt olika struktur på informationen underlättas arbetet med GIS-integration inte i samma omfattning.

C.3.3 Nivå 4 : Gemensam IT-lösning med gemensam information

Om kommunerna samverkar inom ett verksamhetsområde och använder en och samma IT-lösning och har en gemensam databas och gemensam information uppnår man på IT-området samma vinster som om man har en gemensam organisation (se

nästa avsnitt). En skillnad kan vara att man får ett visst merarbete på IT-enheten med att ge stöd till användarna om man arbetar efter olika rutiner i de olika kommunerna.

C.3.4 Nivå 5 : Gemensam organisation

Att faktiskt skapa en gemensam organisation inom ett visst verksamhetsområde är den längst drivna formen av samverkan. En sådan samverkan möjliggörs bland annat av ett gemensamt IT-stöd. En sammanslagning av funktioner eller förvaltningar kan ge lägre kostnader för personal, lokaler och kompetensutveckling och kan också ge möjligheter till ökad servicegrad och minskad sårbarhet.

På IT-området minskar kostnaden för IT-personal då det blir färre antal system att ta hand om. Arbetet underlättas även för IT-personalen då arbetsrutinerna och användningen av IT blir mer likartad i kommunerna. Det finns en möjlighet att få stordriftsfördelar genom att antalet servrar minskar. Om det förr behövdes fem servrar för en viss funktion kan man i en gemensam organisation klara sig med en eller två servrar.

Verksamheten sänker också sin egen kostnad för IT genom att man reducerar antalet personer som arbetar med systemägarfrågor och systemansvar.

En gemensam organisation ger inköpsfördelar med lägre licenskostnader, bättre förhandlingsläge och minskade administrationskostnader.

Genom att man har samma applikation och därmed gemensam struktur på databaser och verksamhetens information underlättas införandet av GIS-tillämpningar. Integrationen av GIS-lösningar behöver inte göras en gång per kommun för en viss funktion.

Andra, mer kvalitativa effekter, är exempelvis :

- Ökad/fördjupad kompetens inom kommunerna.
- Ökad kvalitet i IT-stödet för verksamheterna, bättre applikationer och bättre säkerhet.
- Ökad kvalitet i IT-supporten för verksamheterna, högre kompetens och tillgänglighet på supportpersonal.

D Informationssäkerhetspolicy

D.1 Definition av Informationssäkerhet

Information är en tillgång som, liksom andra viktiga tillgångar i kommunen, har ett värde och följaktligen måste få ett adekvat skydd. Informationssäkerhet syftar till att skydda information mot förekommande hot, förhindra avbrott i verksamheten och minska skador och bidrar därigenom till att maximera värdet av organisationens verksamhet.

Information förekommer i många former. Den kan exempelvis vara tryckt eller skriven, elektroniskt lagrad, skickad med post eller e-post, visad på film eller talad. Oavsett vilken form informationen har, eller det sätt på vilket den överförs eller lagras, måste den alltid få ett godtagbart skydd.

Informationssäkerhet karaktäriseras här som bevarandet av:

- 1 *sekretess* – säkerställande av att information är tillgänglig endast för dem som har behörighet för åtkomst
- 2 *riktighet* – skydd av information och behandlingsmetoder så att de förblir korrekta och fullständiga
- 3 *tillgänglighet* – säkerställande av att behöriga användare vid behov har tillgång till information och tillhörande tillgångar

Målet för informationssäkerhetsarbetet inom kommunen är att säkerställa att lagar och förordningar som reglerar kommuners hantering av information följs samt att informationen kommer till effektiv användning av behöriga användare inom och utom kommunerna.

D.2 Kommunledningens ansvar

Denna policy är beslutad av kommunfullmäktige och uttrycker övergripande mål och principer för informationssäkerhet.

Bengtsfors
kommun

Dals-Eds
kommun

Färgelanda
kommun

Melleruds
kommun

Åmåls
kommun

D.3 Viktiga principer

- Gällande lagar och förordningar skall efterlevas. Exempel är tryckfrihetsförordningen, sekretesslagen, personuppgiftslagen, förvaltningslagen och arkivlagen.
- Alla anställda inom kommunen som har behörighet till verksamhetssystem skall ha genomgått en säkerhetsutbildning.
- Systemsäkerhetsplaner skall finnas för samtliga system
- All användning av kommunernas system skall gå att spåra. Ingen skall utan risk för upptäckt kunna ägna sig åt oegentligheter i dalslandsnätet.
- Åsidosättande av kommunens informationssäkerhetspolicy eller IT-säkerhetsriktlinjer kan få rättsliga följder.

D.4 Ansvar för informationssäkerhet

IT-Säkerhetsansvarig:

- Övergripande strategiskt ansvar för IT-säkerheten inom kommunen.
- Utarbeta generella IT-Säkerhetsinstruktioner

Förvaltningschef, ansvarig inom respektive förvaltning för

- Informationsklassning
- Systemsäkerhetsplaner
- Behörighetssystem
- Spårbarhet
- Utbildning av medarbetare i IT-Säkerhet

Driftansvarig

- Drift av infrastruktur för säkerhet (brandväggar, routrar m.m.)
- Säkerhetspatchar
- Backup-hantering

Varje anställd:

- Följa instruktioner.
- Rapportera oegentligheter.

D.5 Övriga styrande dokument

Systemsäkerhetsplan :

Dokument som utgör en risk- och sårbarhetsanalys för ett enskilt IT-system eller internt IT-nätverk och som redovisar de samlade kraven på detta avseende sekretess, riktighet och tillgänglighet. Av planen ska framgå vilka säkerhetsåtgärder som är vidtagna samt de eventuella ytterligare säkerhetsåtgärder som behöver vidtas för att kraven ska uppfyllas. Systemsäkerhetsplanen utgår från IT-säkerhetspolicyn och från aktuellt IT-systems/IT-nätverks roll i verksamheten.

IT-säkerhetsinstruktion :

Konkreta regler och rutiner avseende IT-säkerhet som riktar sig till användare, driftpersonal eller personal för administration och förvaltning.

E Geografiska informationssystem (GIS)

Geografisk information används av samtliga verksamheter inom kommunerna i Dalsland och utnyttjas eller bearbetas i flertalet av de vanligt förekommande kommunala ärendena. Manuella och tidsödande metoder används fortfarande i stor utsträckning för att samla in, bearbeta och presentera denna geografiska information.

Med geografiska informationssystem (GIS) kan detta göras snabbare, effektivare, enklare och till lägre kostnad. Rationaliseringseffekterna uppnås genom användning av gemensam information och ökad tillgänglighet.

- Data från olika källor knyts samman genom geografisk koppling
- Det är enklare och snabbare att ta fram presentationsmaterial i geografisk form.
- Information som presenteras i geografisk form i stället för tabell eller diagramform ger bättre förståelse av samband och utgör bättre underlag för beslut.

Exempel på områden där GIS idag ger rationaliseringsvinster är upphandling och planering av skolskjutsar, ruttplanering för färdtjänstfordon, sophämtning, snöröjning, översiktsplanering, detaljplanering och bygglov.

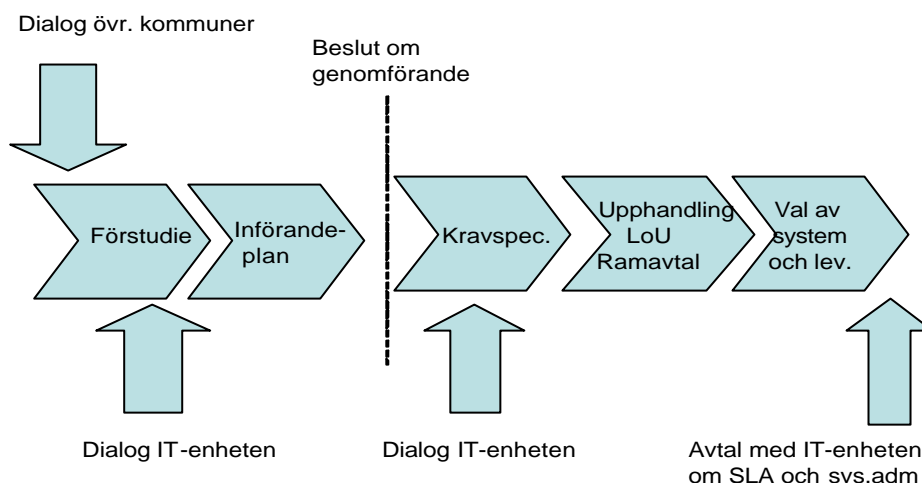
Kommunerna i Dalsland bör utöka användningen av GIS i samtliga verksamheter. GIS bör bli ett vardagligt verktyg för flertalet användare av kommunernas IT-system och ett naturligt inslag i hanteringen av alla typer av ärenden där geografisk information är av intresse.

E.1 Mål 2005

- Det skall finnas åtminstone en person på varje förvaltning som är kunnig på användningen av GIS och som agerar som kontaktperson för GIS-frågor.
- Varje förvaltning skall ha tagit fram en plan för att utveckla GIS-användningen.

F Process för införande av nya applikationer

Införande nya system

Vid införande av nya applikationer (eller uppdatering av befintliga) skall först en **förstudie** genomföras. Där skall verksamhetens behov av ett nytt eller förbättrat IT-stöd beskrivas. Förstudien skall tydliggöra vilka nya och befintliga funktioner som verksamheten önskar. En värdering av det nya IT-stödets effekt på verksamheten skall göras och ställas i relation till uppskattad kostnad för den nya applikationen, PENG eller motsvarande metod skall användas. Uppskattad kostnad skall omfatta investering/licenskostnader, driftskostnad, utbildningskostnad samt eventuella kostnader för att förändra rutiner i verksamheten. Ansvarig förvaltning skall redan under förstudien rådgöra med IT-enheten avseende tekniska förutsättningar och andra beslutade riktlinjer.

Ett förslag på införande tas fram och utgör tillsammans med förstudien beslutsunderlag för genomförandet.

När beslut om genomförande fattats görs en sammanställning av funktionskraven på den nya applikationen i en **kravspecifikation**. IT-enheten bidrar med tekniska delar av kravspecifikationen. Det är IT-enhetens ansvar att här få med de krav som är nödvändiga för att den nya applikationen skall kunna driftas.

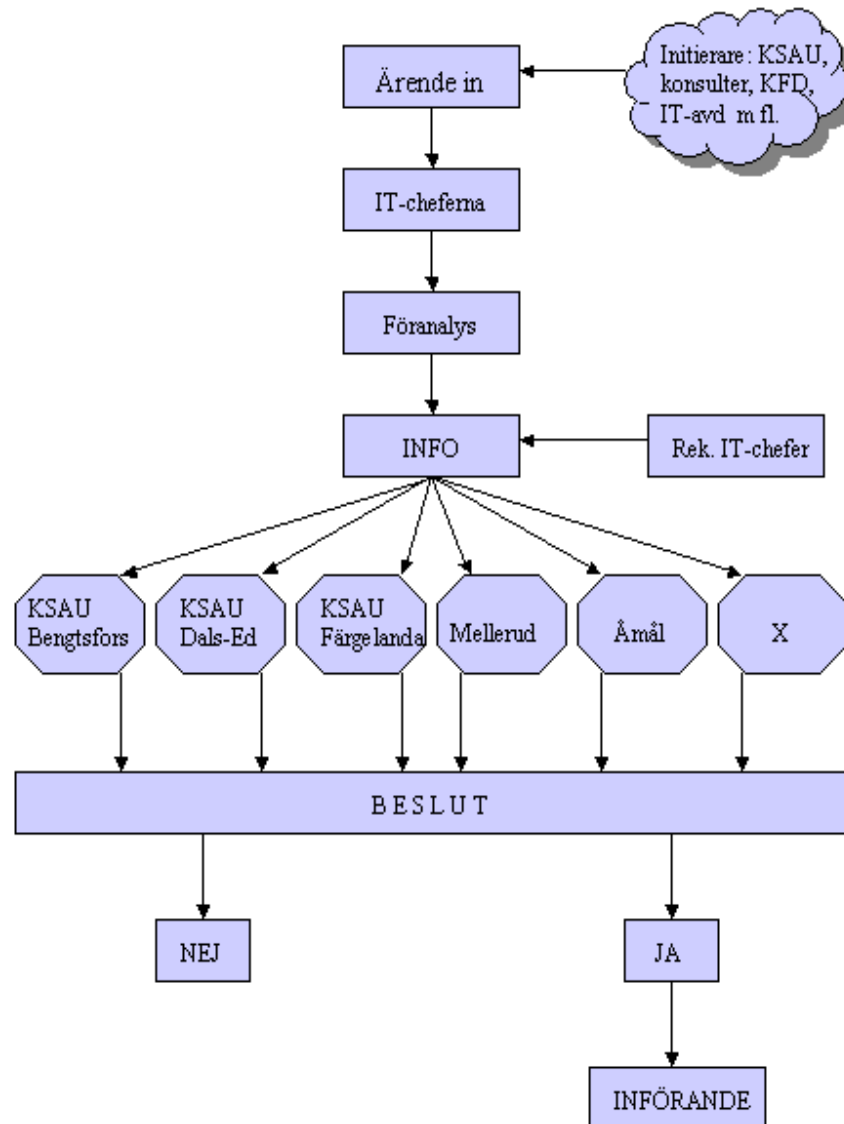
Upphandling sker därefter enligt LoU, eller utifrån redan tecknade ramavtal. I de fall en ny upphandling genomförs skall avtal i första hand tecknas i form av ramavtal som möjliggör för övriga kommuner i Dalsland att införa samma lösning i ett senare skede.

Efter val av applikation och leverantör tecknar respektive förvaltning avtal med leverantören avseende applikationens **omfattning och drift**. För applikationer som skall drivas inom Dalslandskommunerna skall **avtal om drift och service (SLA)** tecknas med berörd IT-enhet innan driftsättning. Överenskommelse skall också göras med IT-enheten om eventuell systemadministration av den nya applikationen. Standardiserade avtal skall finnas.

Innan den nya applikationen slutligen tas i drift skall IT-enheten ta beslut om **godkännande av drift**.

G Handlingsplan

Denna bilaga till den gemensamma IT-strategin för Dalslandskommunerna beskriver det arbetssätt som skall användas vid förverkligandet av IT-strategin.

Förverkliga IT-Strategin

Färdig	Beskrivning
04Q4	Fastställ IT-Policy och Informationssäkerhetspolicy i respektive kommunfullmäktige
04Q4	Kommunicera och förankra IT-strategin i Dalslands kommuner
05Q2	Genomför en säkerhetsrevision för att kartlägga brister och prioritera åtgärder.
05Q3	Inför en gemensam process för arbete med förbättringar av IT-säkerheten

Andra viktiga punkter utan tidplan och prioritering

- Kartlägg IT-enheternas kompetensprofiler för eventuell specialisering
- Kartlägg applikationer per kommun
- Upprätta ett standardavtal för drift som kan användas som mall för driftavtal
- Upprätta driftavtal mellan några förvaltningar och IT-enheter
- Utred hur medarbetare på det pedagogiska nätet på ett säkert sätt skall kunna få full tillgång till medarbetarportal
- Tag fram gemensamma IT-säkerhetsinstruktioner för driftansvariga, systemansvariga och medarbetare
- Kartlägg IT-enheternas kompetensprofiler för eventuell specialisering
- Tag fram förslag på kompetensnätverk som kan öka
- Etablera ett centralt dokumentregister och en dokumentlagringsplats för hantering av gemensamma dokument på kort sikt
- Utred behov och förutsättningar för en kortsiktig gemensam teknisk lösning för intranät i Dalslandskommunerna
- Utred förutsättningarna för en gemensam portalfunktion för medarbetare i Dalslandskommunerna
- Utred förutsättningarna för en gemensam portalfunktion för kommuninvånare i Dalslandskommunerna
- Utred möjligheter att reducera kommunikationskostnader